

MÓN

La perillosa estratègia d'Erdoğan

Els bombardejos als kurds i a Estat Islàmic han afegit Turquia al caos del Pròxim Orient.

El president turc, Recep Tayyip Erdoğan, es declara nacionalista i antikurd.

© The Economist

Els aliats de Turquia a Occident estan cada vegada més en un estat d'incertesa davant les atzagaiades del seu president, Recep Tayyip Erdoğan. Al seu país és considerat un autoritari que busca més poder; a l'exterior, un indulgent que permet desfilars els militars pel seu país per tal d'atacar Síria. En un moment en què els gihadistes d'Estat Islàmic (EI) han declarat el seu califat en una part de l'Iraq i Síria, i els EUA han intentat fer una col·lecció amb altres països per "desintegrar-los i després destruir-los", Erdoğan ha dit que no als aliats de l'OTAN quan han demanat fer servir les bases militars turques.

Potser temia que els gihadistes situaren Turquia en el punt de mira, o potser va pensar que podien ser-li útils en la lluita geopolítica del Pròxim Orient. Pe-

rò tant se val, perquè aquestes il·lusions es van desintegrar quan el 20 de juliol un terrorista suïcida va assassinar 32 persones a Suruç, una ciutat turca fronterera amb Síria. Uns dies més tard, Turquia va confirmar que deixaria als EUA usar la seva base aèria d'Incirlik, i amb els seus avions van bombardejar EI. Ara es parla de la creació d'una zona de defensa a Síria per tallar les últimes línies d'abastiment d'EI.

Hi ha l'esperança que el president Erdoğan hagi tingut almenys un moment de claredat i s'hagi adonat de l'amenaça que representa EI. Però, de moment, solament s'ha sumat a l'obscuritat de les guerres que es produeixen a la regió. Les forces aèries turques han bombardejat els kurds, que, en diverses ocasions, han demostrat ser els opositors més resoltos d'EI. El Partit dels Treballadors de Kurdistan (PKK), que ha estat durant dècades en un constant es-

tira-i-arrotonsa amb Turquia, ha trencat l'alto el foc i ha matat alguns policies i soldats en resposta al suposat complot turc en els bombardejos que hi va haver a la ciutat de Suruç, on els turcs van atacar un centre cultural kurd. Però la imprudència d'Erdoğan, que es declara nacionalista i antikurd, està posant en perill no tan sols la possibilitat d'un acord durador amb els kurds, sinó també la lluita contra EI.

Per què sobreviu el califat?

Després de sofrir els atacs dels Estats Units i d'una llarga llista d'aliats, EI hauria d'estar demanant la retirada. No hi ha cap dubte que el califat té algunes fissures, però no és només que mantingui el seu territori, sinó que a més a més segueix conquerint noves àrees. La seua resistència crea un mite d'invencibilitat atorgada per Déu que radicalitza els admiradors d'arreu del món, atrau →

Des de territori turc es poden apreciar els enfrontaments entre el Kurdistan siríà i Estat Islàmic.

→ nous reclutes i genera grups que els tenen com a exemple.

Tot i els esforços dels EUA per reduir el poder militar d'EI al Pròxim Orient, el califat sobreviu perquè ningú no tem la mort. Per a l'Aràbia Saudita i les monarquies del Golf la principal amenaça és l'Iran, que dona suport incondicional al dictador siríà Baixar al-Assad. Per Al-Assad els altres rebels s'han de mantenir a ratlla, i pels rebels Al-Assad ha de morir.

Durant l'últim any, la lluita més feroç contra EI a l'Iraq l'han portat a terme els xiïtes i les milícies kurdes; a Síria, les forces kurdes de les Unitats de Protecció Popular (YPG), una secció del PKK. El coratge dels kurds sirians en defensar la ciutat de Kobane va ser filmat per càmeres a la frontera amb Turquia i van aconseguir el suport directe de les forces aèries dels EUA. Tot i que Turquia va protegir els civils de Kobane que fugien desolats, no va

+ L'ENGRANATGE DEL PRÒXIM ORIENT

El 2 d'abril, l'Iran i sis potències mundials (els EUA, Rússia, la Xina, la Gran Bretanya, França i Alemanya) redactaren el primer esborrany d'un tracte per restringir el programa nuclear iranià durant deu anys a canvi d'un alçament gradual de les sancions. Si es posa en marxa, va dir el president Barack Obama, resoldrà una de les amenaces més temibles de la seguretat mundial; però per ara no és clar com afectarà la profunda agitació actual al Pròxim Orient. Ara per ara, estan esdevenint-se quatre guerres civils –a l'Iraq, Síria, Líbia i el Iemen–, on l'Iran, els EUA i l'Aràbia Saudita donen suport a un conjunt complex de partits, tal com es veu al dibuix.

Els conflictes deixen entreveure les diferències entre religió, ideologia, ètnia i classe. Però la ruptura sectària entre l'Iran, que dona suport als xiïtes i els seus aliats, i l'Aràbia Saudita, que ho fa com a mínim a alguns sunnites, és cada vegada més palesa. Però és encara més acusada a l'Iraq, on el Govern està sota el poder dels xiïtes i està aliat amb l'Iran. Els gihadistes d'EI, que ja controlen algunes àrees de Síria, han pres la majoria

reaccionar quan els kurds lluitaven contra EI; tan sols va permetre de mala gana que els kurds iraquians els ajudessin.

Amb l'armada més poderosa de la regió, Turquia podria canviar la situació del Pròxim Orient, però té unes altres prioritats. En primer lloc, Erdogan va fer la seva campanya personal per desempallegar-se d'Al-Assad; després, va estar ocupat tractant que els kurds no guanyessin més suport. Quan els kurds desafien EI des de la ciutat fronterera de Tell Abyad, Turquia els va advertir de no creuar l'Eufrates i no unir-se amb un altre enclavament kurd a l'oest. La zona de seguretat lliure de gihadistes a Síria que Turquia vol crear sembla més una zona lliure de kurds.

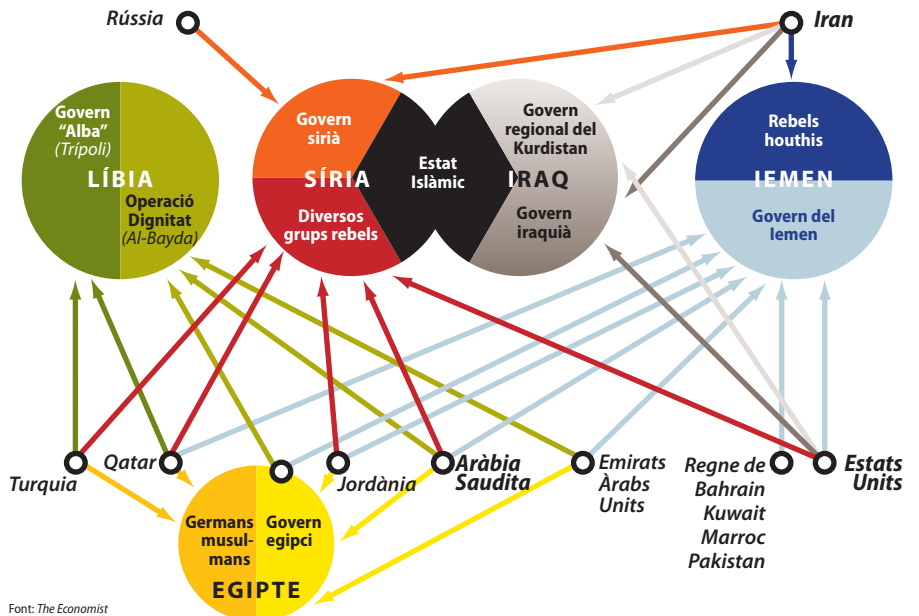
Molts pensen que Erdogan està usant la crisi política per aconseguir més vots. Quan el seu Partit de la Justícia i el Desenvolupament (AKP), amb un regust islamista, va accedir al poder el 2002, Erdogan era un reformista que buscava un tracte amb els kurds. Però a les eleccions del juny un grup d'esquerres connectat amb els kurds, el Partit Democràtic dels Pobles (HDP), va tenir un gran ascens, i Erdogan no va obtenir la majoria. Ara, està jugant les seves cartes contra els kurds

d'assentaments sunnites. Els alauites, una secta minoritària a Síria considerada una secció de l'Islam xiïta, domina el Govern i té el suport de l'Iran i el seu representant libanès, Hezbollah. Els rebels són en la seva majoria sunnites i estan fragmentats. Al Iemen la connexió entre els houthis, un grup insurrecte de la branca xiïta de l'Islam, i l'imamisme de l'Iran és molt complexa. Ara bé, és en aquest punt on l'Àràbia Saudita i altres països sunnites han establert el límit contra la invasió iraniana: l'Àràbia Saudita encapçala una coalició de deu nacions involucrada a bombardejar els houthis.

Els EUA, per la seua banda, estenen el seu suport a ambdós costats de la divisió. A l'Iraq, lluita al costat de l'Iran per donar suport al Govern de Bagdad; a Síria, ofereix un lleuger suport a alguns dels rebels més moderats; al Iemen, presta ajut militar i logístic a les operacions militars saudites. On no hi ha una clara divisió entre els xiïtes i els sunnites hi ha notòries fissures entre ells. A Egipte, el govern d'Abdel Fattah al-Sisi té el suport de l'Àràbia Saudita i dels Emirats Àrabs Units contra els Germans Musulmans, que el reben al seu torn de Turquia i Qatar. Les mateixes dues agrupacions ajuden governs rivals a Líbia.

Principal divisió política al Pròxim Orient

Qui dona suport a qui

i ha renunciat a les negociacions prèvies entre l'AKP i el PKK. El seu únic argument és que la pau no és possible, i vol llevar la immunitat dels membres del parlament de l'HDP. Els bombardejos a les bases militars dels PKK a l'Iraq potser és l'estratègia que està seguint Erdogan per restar suport a l'HDP abans de les noves eleccions a la tardor i obtenir els vots necessaris per canviar la constitució.

Si ho aconsegueix, l'orgull d'Erdogan pot acabar ficant Turquia en les flames del Pròxim Orient. El Partit de la Justícia i el Desenvolupament hauria d'ignorar les confabulacions del president turc i tractar de formar una coalició amb els partits de centre per tal d'organitzar negociacions de pau amb els kurds. El PKK faria bé en tornar a establir l'alto el foc: més de tres dècades de lluites tan sols han portat misèria. Ara que el PKK ha abandonat l'antic separatisme, les negociacions d'autonomia i les polítiques lingüístiques són el millor camí per a la pau. Si els turcs i els kurds apuntessin El en comptes de disparar-se entre ells, Turquia, el Pròxim Orient i el món sencer ho agrairien. •

Traducció d'Andrea Pérez Girbés

44 PREMIS OCTUBRE

INFORMACIÓ

Entrega d'originals del 5 de juny al 8 de setembre

tresiquatre@tresiquatre.cat

Consulteu les bases a:
www.tresiquatre.cat

edicions **34** València